

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****442. Nowe stanowiska *Aphodius (Copriformorphus) scrutator* (HERBST, 1789) (*Coleoptera: Scarabaeoidea*) w Polsce**

New records of *Aphodius (Copriformorphus) scrutator* (HERBST, 1789) (*Coleoptera: Scarabaeoidea*) in Poland

KEY WORDS: *Coleoptera, Scarabaeoidea, Aphodius scrutator*, new records SE Poland.

Areał występowania *Aphodius scrutator* (HERBST, 1789) obejmuje głównie południową Europę, skąd wzdłuż górskich obszarów z wapienną skałą macierzystą wkracza do zachodniej i południowej części Europy Środkowej. Na Półwyspie Krymskim dosyć liczny w zgrupowaniach *Scarabaeoidea* wyżynnych pastwisk (obserw. R. CIEŚLAK). Występuje lokalnie, przeważnie na stanowiskach o charakterze stepowym. Do niedawna z Polski znany był na podstawie znalezisk sprzed kilkudziesięciu laty, z dwóch stanowisk nie budzących wątpliwości: Sudetów Wschodnich i Beskidu Wschodniego (BURAKOWSKI i in. 1983: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 9: 1-294). Niedawno podany z Barwinka na Przełęczy Dukielskiej (BUNALSKI, SZWAŁKO 1989: Przegl. zool., 33, 2: 55-60.). Ostatnio wykazany także z Wyżyny Małopolskiej (BIDAS 2004: Wiad. entomol., 23, 4: 245-256).

Gatunek o słabo poznanej bionomii. Według doniesień z literatury łowiony sporadycznie od czerwca do września na pastwiskach w ekskrementach bydła. Autorzy podczas badań faunistycznych odkryli nowe stanowiska:

- Beskid Wschodni: Przełęcz Dukielska, Tylawa ad Dukla (EV47), 31 VII – 12 VIII 1998 – 8 exx, 15 VII 1999 – 2 exx, 15 VII 2000 – 2 exx.; Huta Polańska (EV47), 12 VIII 1998 – 1 ex. (wszystkie leg. M. BIDAS);
- Beskid Zachodni: Wojkowa ad Krynica Zdrój (EV06), 24–25 VII 2004 – 28 exx., leg. R. CIEŚLAK et M. BIDAS, na granicy odchodów bydłowych i powierzchni gleby lub płytko w glebie, na pastwiskach o wystawie SW.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów.

Marek BIDAS, Kielce
Rafał CIEŚLAK, Świdnik

443. Nowe stanowiska *Cybocephalus fodori* ENDRÖDY-YOUNGA, 1965 i *Cybocephalus politus* (GYLLENHAL, 1813) w Polsce (*Coleoptera: Nitidulidae*)

New records of *Cybocephalus fodori* ENDRÖDY-YOUNGA, 1965 and *Cybocephalus politus* (GYLLENHAL, 1813) (*Coleoptera: Nitidulidae*) in Poland

KEY WORDS: *Coleoptera, Nitidulidae, Cybocephalus fodori, Cybocephalus politus*, new records, Upper Silesia, Poland.

Rozsiedlenie w Polsce gatunków z podrodziny *Cybocephalinae* jest bardzo słabo poznane. Warto więc, przytoczyć kilka nowych stanowisk z terenu naszego kraju.

Cybocephalus fodori (ENDR.-Y.)

- Śląsk Górny: Zameczek ad Kluczbork (UTM: BB94), 24 III 2000, 1 ex. na owocniku huby *Fomes* sp. na buku *Fagus sylvatica* L.; Wierzchy ad Kluczbork (BB95), 24 IV 2000, 1 ex. przy fermentującym soku wyciekającym z pnia brzozy *Betula verrucosa* EHRH.; 3 km na wschód od m. Kluczbork (CB05), 14–15 IV 2005, 8 ex. na gładkiej korze olchy *Alnus glutinosa* GAERTN., w towarzystwie *Cybocephalus politus* i biedronek z gatunku *Chilocorus bipustulatus* (L.).
Nowy dla Górnego Śląska.

Cybocephalus politus (GYLL.)

- Śląsk Górny: 3 km na wschód od m. Kluczbork (CB05), 14–15 IV 2005, 3 ex. na gładkiej korze olchy *Alnus glutinosa*, w towarzystwie *Cybocephalus fodori* i *Chilocorus bipustulatus*. Z Górnego Śląska nie był podawany od ponad 100 lat.
Wszystkie okazy zostały zebrane przeze mnie i znajdują się w mojej kolekcji.

Roman KRÓLIK, Nadleśn. Kluczbork

444. Nowe stanowisko *Osphya bipunctata* (FABRICIUS, 1775) (*Coleoptera: Melandryidae*) w Polsce

New locality of *Osphya bipunctata* (FABRICIUS, 1775) (*Coleoptera: Melandryidae*) in Poland

KEY WORDS: *Coleoptera, Melandryidae, Osphya bipunctata*, new record, Poznań, W Poland.

Rodzina *Melandryidae* liczy w Polsce 32 gatunki, w większości są to chrząszcze spotykane rzadko lub bardzo rzadko. Rozwijają się głównie w martwym przegrzybiałym i próchniejącym drewnie, a także w grzybach nadrzewnych. *Osphya bipunctata* (FABR.) należy do najrzadziej wykazywanych w Polsce przedstawicieli tej rodziny. Gatunek ten znany był dotychczas tylko z 4 krain: Pojezierza Pomorskiego, Dolnego Śląska, Wyżyny Lubelskiej i Beskidu Wschodniego, na podstawie danych sprzed blisko 100 lat. (BURAKOWSKI i in. 1987: *Kat Fauny Pol.*, XXIII, 14: 1-309).

Omawiany gatunek stwierdzono podczas badań nad chrząszczami poznańskiej Malty:

- Nizina Wielkopolsko Kujawska: Poznań - Malta (XU30), 18 V 2003 – 1 ex. (♀), okolice stawu browarnego, wyczerpakowany z kwiatów głogu; 10 V 2006 – 1 ex. (♂), wyczerpakowany z drzew; 27 V 2006 – 1 ex. (♀), wyczerpakowany z drzew, leg., det. et coll. M. PRZEWOŻNY.
Jest to gatunek nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Wykazanie tego rzadkiego gatunku w badanym miejscu pozwala twierdzić, że pod względem koleopterofauny okolice jeziora Maltańskiego należą, obok Cytadeli, do najciekawszych rejonów Poznania. Na tym obszarze stwierdzono również stanowiska innych bardzo rzadkich gatunków chrząszczy: *Trichius zonatus* GERM. i *Laccobius sinuatus* MOTSCH. (PRZEWOŹNY 1999: Wiad. entomol., **18**, 3: 190; PRZEWOŹNY 2002: Wiad. entomol., **21**, 2: 183-184). Wynika z tego, że na terenach zieleni miejskiej mogą utrzymywać się populacje gatunków rzadkich, czy wręcz zagrożonych. Jednak prace porządkowe obejmujące usuwanie obumierających drzew, stanowią duże zagrożenie dla tych owadów. Obszar poznańskiej Malty jest jednak już objęty ochroną w postaci dwóch użytków ekologicznych „Olszak I” i „Olszak II”, jest więc szansa na utrzymanie charakteru tego kompleksu leśnego (są to lasy komunalne miasta Poznania) i zachowanie jego ciekawej fauny.

Marek PRZEWOŹNY, Zakł. Zool. Syst. UAM, Poznań

445. Dane o rozmieszczeniu korników i ryjkowców (*Coleoptera: Scolytidae, Curculionidae*) w Polsce

Contribution to the knowledge of distribution of bark beetles and weevils (*Coleoptera: Scolytidae, Curculionidae*) in Poland

KEY WORDS: *Curculionoidea*, weevils, bark beetles, faunistic records, SE Poland.

Celem pracy jest uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu oraz ekologii niektórych gatunków korników i ryjkowców w Polsce. Wszystkie wymieniane okazy znajdują się w kolekcji autora. Gatunki nowe dla regionu oznaczono gwiazdką [*].

Hylesinus crenatus (FABRICIUS, 1787)

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Lipowa (cmentarz) (FB08), 25 VI 2005 – 2 exx., 15 VI 2005 – 1 ex.; Lublin, Al. Raclawickie (Park Saski) (FB08), 1 VI 2005 – 1 ex.; zebrane z opasek lepowych na kasztanowcach.

Hylesinus toranio (DANTHOINE in BERNARD, 1788)

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Głęboka (FB08), 25 VI 2005 – 2 exx.; zebrane z opasek lepowych na kasztanowcach.

Dodecastichus inflatus (GYLLENHAL, 1834)

– Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Zemborzycka (ogródki działkowe) (FB07), 1 V 2000 – 1 ex.; złowiony na kępie truskawek.

Polifag – w Polsce notowany głównie z terenów górskich; na niżu znany z nielicznych stanowisk (np. w dolinie Wisły). Na Wyżynie Lubelskiej notowany tylko z okolic Kazimierza Dolnego (BURAKOWSKI i in. 1993: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **19**: 1-304).

Peritelus familiaris BOHEMAN, 1834

– Nizina Sandomierska: Rudnik nad Sanem (EA88), 12 V 2002 – 15 exx. (w zbiorach autora); zebrane z wierzby witwy – *Salix viminalis* L.

Omawiany chrząszcz masowo pojawił się na plantacji wierzby opałowej, wyrządzając szkody.

Chlorophanus graminicola SCHOENHERR, 1832

– Wyżyna Lubelska: Ślipcze (GB02), 20 VI 2005 – 6 exx.; złowione na jeżynie popielicy – *Rubus caesius* L.

Polifag – w Polsce należy do rzadkości faunistycznych (GOSIK, ODER 2005: Wiad. entomol., **24**: 54-55).

Lixus angustatus (FABRICIUS, 1775)

– Nizina Mazowiecka: Borowa ad Dęblin (EC51), 2 VI 2005 – 1 ex.; złowiony na ostrożeńiu polnym – *Cirsium arvense* (L.) SCOP.

Dane o występowaniu tego gatunku na Nizinie Mazowieckiej pochodzą sprzed przeszło 70 lat (BURAKOWSKI i in. 1993: *ibid.*).

Lixus filiformis (FABRICIUS, 1781)

– *Nizina Mazowiecka: Borowa ad Dęblin (EC51), 2 VI 2005 – 1 ex., złowiony na oście zwisłym – *Carduus nutans* L., rosnącym w zbiorowisku ruderalnym (z klasy *Artemisietea vulgaris*);

– Wyżyna Lubelska: Ciechanki Łańcuchowskie ad Łęczna (FB38), 7 VI 2005 – 16 exx.; złowione na oście zwisłym – *Carduus nutans* L.

Na omawianych stanowiskach rosły także inne gatunki ostów i ostrożeńi wymieniane jako rośliny żywicielskie dla *L. filiformis*, jednak nie stwierdzono na nich żerowania chrząszczy. Potwierdza to obserwację, że *C. nutans* jest preferowaną rośliną żywicielską omawianego ryjkowca (GÜLTEKIN 2004: J. Ent. Res. Soc., **6**: 1-8). *L. filiformis* osiąga w Polsce północną granicę swojego zasięgu. Pomijając dane historyczne, Borowa stanowi obecnie najdalej na północ wysunięte stanowisko tego gatunku. Jego rozmieszczenie w kraju podają WANAT i GOSIK (2003: Nowy Pam. fizjogr., **2**: 31-52).

Rhyncolus punctatulus BOHEMAN, 1838

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Lipowa (cmentarz) (FB08), 15 VI 2005 – 1 ex., 25 VI 2005 – 5 exx.; Lublin, Al. Raławickie (Park Saski) (FB08), 1 VI 2005 – 5 exx., 19 VI 2005 – 2 exx.; zebrane z opasek lepowych na kasztanowcach.

Próchnojad – w Polsce rzadko spotykany (KONWERSKI 2001: Bad. fizjogr. Pol. zach., **48**: 41-44).

Bagous limosus (GYLLENHAL, 1827)

– Wyżyna Lubelska: Lublin, okolice Zalewu Zembrzyckiego (FB07), 24 IV 2004 – 1 ex.; zebrany z roślinności szuwarowej porastającej rów melioracyjny.

W Polsce notowany zaledwie z sześciu krain, przy czym niektóre informacje pochodzą sprzed ponad stu laty. Na Wyżynie Lubelskiej znany tylko z okolic Dorohuska (ŁĘTOWSKI, STANIEC 1997: Wiad. entomol., **16**: 21-28).

Tychius parallelus (PANZER, 1794)

– *Wyżyna Lubelska: Lublin, ul. Poligonowa (FB08), 1 VI 2003 – 1 ex.; złowiony na żarnowcu miotlastym – *Sarothamnus scoparius* (L.) WIMM.

Dziękuję serdecznie dr T. MOKRZYCKIEMU za pomoc w oznaczaniu okazów *Scolytidae*.

Rafał GOSIK, Zakł. Zool. UMCS, Lublin